

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های خبری

گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات، اظهارات و موضع‌گیری‌ها

درباره روند اجرایی برجام (۴۹)

(مقطع بررسی: ۹۵/۰۷/۰۶ تا ۹۵/۰۷/۱۲)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب‌سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

– گروه تلگرام پژوهش خبری صدا و سیما <https://telegram.me/pajooheshkhabar>

پژوهشگر: مرتضی هوشیار

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱	مقدمه
۲	چکیده
۳	جدول نموداری مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام
۳	جدول نموداری اظهارات شخصیت‌های داخلی درباره برجام
۴	جدول نموداری اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه ۵+۱ و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)
۴	جدول نموداری رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب
۵	جدول نموداری بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرای برجام
۶	الف - گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام
۶	ب - گاه‌شمار اظهارات شخصیت‌های داخلی درباره برجام
۸	ج - گاه‌شمار اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه ۵+۱ و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)
۹	د - رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب
۱۰	ه - بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرای برجام
۱۱	تحلیل و جمع‌بندی

۲۳ مرداد ۸۱ نقطه عطف مهمی در تاریخ فعالیت‌های هسته‌ای ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی به‌شمار می‌آید. در پی بزرگ‌نمایی و حتی دروغ‌گویی‌های منافقین با بهره بردن از ظرفیت‌های نظام رسانه‌ای استکبار منافقین توانستند هجمه سازمان یافته‌ای به این بهانه در سطح گسترده‌ای علیه ایران اسلامی تدارک ببینند، بر این اساس پرونده هسته‌ای ایران که پیش از انقلاب در سال ۱۳۲۹ کلید خورده بود و با تأسیس سازمان انرژی اتمی و امضای قرارداد ساخت نیروگاه بوشهر شکل جدی گرفته بود، وارد دوران جدیدی در حیات خود شد.

از آن تاریخ تاکنون پرونده هسته‌ای ایران شاهد فراز و نشیب‌های زیادی بود، به گونه‌ای که در دوره دبیری شورای عالی امنیت ملی آقای روحانی (۸۲/۷/۱۳ تا ۸۴/۵/۲۴) پرونده هسته‌ای ایران شاهد صدور بیانیه سعدآباد و امضاء توافقنامه بروکسل و پاریس و در نهایت تعلیق داوطلبانه فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی بود. اما عدم پایبندی غرب به تعهدات خود باعث شد ایران در اردیبهشت ۸۴ فعالیت‌های هسته‌ای خود را از سر بگیرد. در دوره دبیری آقای لاریجانی نیز پرونده هسته‌ای ایران شاهد چند نوبت مذاکره و در نهایت تنظیم جدول زمانی برای پاسخگویی به پرسش‌های آژانس (مدالیته) بود. این پرونده در دوره آقای دکتر جلیلی نیز سه دور مذاکره در ژنو، دو دور مذاکره در استانبول، یک دور مذاکره در بغداد، مسکو و در نهایت دو دور مذاکره در آلماتی و فریز در برابر فریز و پذیرش پیشنهاد ایران برای شکل‌گیری همکاری میان ۷ کشور را تجربه کرد.

با روی کار آمدن دولت یازدهم، مأموریت مذاکرات و حل و فصل پرونده هسته‌ای به وزارت امور خارجه انتقال یافت. حاصل این مأموریت، مذاکرات سخت و فشرده ۲۲ ماهه بود که در ۳ آذر ۹۲ توافق ژنو با عنوان « برنامه اقدام مشترک » و در ۱۳ فروردین ۹۴ بیانیه لوزان قرائت شد تا اینکه پس از نه دور مذاکرات سخت و فشرده و چندین تمدید در تاریخ ۲۳ تیر ۹۴ بیانیه جمع‌بندی مذاکرات مبنی بر دستیابی به توافق جامع (برجام) توسط مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و طرف ایرانی قرائت شد. شورای امنیت سازمان ملل نیز تنها با گذشت شش روز از دستیابی به توافق جامع، قطعنامه ۲۲۳۱ را در تأیید دستیابی به برجام تصویب نمود. برجام در ادامه پس از ۶۰ روز بررسی و مجادلات طولانی به تصویب مجلسین آمریکا (سنا و نمایندگان) رسید. سپس برنامه جامع اقدام مشترک پس از بررسی‌های کارشناسی مفصل در مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۹۴/۷/۲۱ تصویب و فردای آن روز از سوی شورای نگهبان به تأیید رسید. رهبر معظم انقلاب نیز در تاریخ ۹۴/۰۷/۲۹ ضمن نامه‌ای به رئیس جمهوری که حاوی الزامات نه‌گانه در اجرای برجام بود، برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) را با عنایت به طی مراحل مختلف برای اجرا ابلاغ فرمودند. بولتن حاضر نگاهی تفکیکی - تحلیلی دارد به خبرها و مواضع موافقان و مخالفان برجام در ایران و اعضاء گروه ۵+۱، پس از انتشار بیانیه و تصویب برجام در مجالس ایران و آمریکا، فراز و فرود خبرها و اقدامات اجرایی برجام. بر این اساس جریان و جهت روند برجام از سوی طرفین قابلیت ارزیابی یافته و در برنامه سازی‌ها و گزارش‌های خبری می‌تواند مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

.. سیف در اتریش: آمریکا در اجرای تعهدات خود در برجام شفاف عمل نکرد .

.. اتاق بازرگانی آلمان: تحریم آمریکا همچنان بخشی از مشکلات در روابط با ایران است.

.. ارنست مونیز: امیدوارم برجام به روابط قوی تر با ایران منجر شود .

.. به گفته یک مقام ارشد آمریکایی: موافقت واشنگتن با لغو تحریم‌های بانک سپه

بخشی از توافق محرمانه تهران - واشنگتن است .

.. نامه محرمانه ظریف به فدريکا موگريني .

.. آمانو در گفتگو با لوموند: تهران به طور کامل به تعهدات خود در برجام پایبند بوده است .

.. کریمی قدوسی خطاب به ظریف در مجلس: تیم مذاکره کننده هسته‌ای ضعیف بود ،

پس از تقویت دو جاسوس از میان آنها بیرون آمد .

الف - جدول نموداری مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام

ب - جدول نموداری اظهارات شخصیت‌های داخلی درباره برجام

ج - جدول نموداری اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه ۵+۱ و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)

د - جدول نموداری رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب

ثانیاً: در سراسر دوره هشت‌ساله، وضع هرگونه تحریم در هر سطح و به هر بهانه‌ای (از جمله بهانه‌های تکراری و خودساخته‌ی تروریسم و حقوق بشر) توسط هر یک از کشورهای طرف مذاکرات، نقض برجام محسوب خواهد شد و دولت موظف است طبق بند ۳ مصوبه‌ی مجلس، اقدامهای لازم را انجام دهد و فعالیت‌های برجام را متوقف کند. (چهارشنبه ۲۹/۷/۹۴ پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای)

اولاً: از آنجا که پذیرش مذاکرات از سوی ایران اساساً با هدف لغو تحریم‌های ظالمانه‌ی اقتصادی و مالی صورت گرفته است .. لازم است تضمین‌های قوی و کافی برای جلوگیری از تخلف طرف‌های مقابل، تدارک شود .. هرگونه اظهارات مبنی بر این‌که ساختار تحریم‌ها باقی خواهد ماند، به‌منزله‌ی نقض برجام است.

هـ - جدول نموداری بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرای برجام

الف - گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام

ردیف	تاریخ	رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	توضیحی مختصر دربارهٔ رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	کلید واژه‌ها ^(۱)	منبع رسانه‌ای
۱	سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶	تاکید سیف بر بدعهدی آمریکا در برجام	ولی‌الله سیف رئیس کل بانک مرکزی در دیدار با هانس گئورگ شیلینگ وزیر دارائی اتریش در وین: آمریکایی‌ها در اجرای تعهدات خود در برجام شفاف عمل نکردند. تعهداتی که دولت آمریکا در سند برجام برعهده گرفته، ناتمام مانده است. رفتار آنها شفاف نیست. از یک طرف این ادعا را می‌کند که بانکها می‌توانند با ایران کار کنند و از طرفی دیگر بلافاصله تهدیدهایی رابیان می‌کنند که موجب نگرانی و ترس بانک‌ها از همکاری با ایران می‌شود.	۱۶-۲	خبرگزاری جمهوری اسلامی
۲	سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶	تاکید آلمان بر مانع تراشی آمریکا بر سر روابط اقتصادی برلین-تهران	اتاق بازرگانی آلمان در گزارشی ضمن ابراز تمایل این کشور به برقراری رابطه اقتصادی با ایران تصریح کرد تحریم‌های آمریکا به عنوان مانعی همچنان همکاری با ایران را دشوار می‌کند. تجارت خارجی آلمان به رغم اینکه بسیار قوی است. با این حال شرکت‌های آلمانی برای همکاری با ایران آمادگی دارند.	۲	خبرگزاری فارس
۳	جمعه ۹۵/۰۷/۰۹	ادعای وال استریت ژورنال در خصوص لغو تحریم بانک سپه	روزنامه وال استریت ژورنال به نقل از مقامات آمریکایی، گزارش داد: دولت اوپاما همزمان با آزادی چهار زندانی آمریکایی در ایران با لغو تحریم‌های سازمان ملل علیه دو بانک ایرانی موافقت کرده است.	۱۳	ایسنا
۴	شنبه ۹۵/۰۷/۱۰	نامه ظریف به موگربینی درباره برجام	ظریف: این نامه درخصوص نحوه اجرای برجام و انتقادهایی بود که همواره به اجرای آن داشتیم. وی افزود: نیاز بود مطلبی را در این باره مکتوب بدهیم و براساس آن درخواست کنیم جلسه رسمی وزرای خارجه هفت کشور مذاکره کننده تشکیل شود. وزیر امور خارجه گفت: این نامه حدود یک ماه و نیم قبل نوشته و ارسال شد که در آن درخواست جلسه کردیم که این جلسه نیز برگزار شد.	۱۶	خبرگزاری صدا و سیما
۵	شنبه ۹۵/۰۷/۱۰	تایید پابندی ایران به تعهدات برجامی خود	آقای آمانو، که با نشریه فرانسوی «لوموند» گفت‌وگو می‌کرد، گفت: «توافق بدون هرگونه مشکل خاصی، از ماه ژانویه در حال اجراست.» وی افزود: «ماه فوریه یک اتفاق جزئی پیش آمد. میزان ذخایر آب سنگین ایران اندکی از سقف ۱۳۰ تنی تعیین شده، فراتر رفت. اما بلافاصله به ایران پیام دادیم و آن‌ها هم اقدامات لازم را انجام دادند.» «غیر از این مورد، می‌توانم تأیید کنم که تهران به متن تعهدات خود پایبند است. ایران در حال انجام تعهداتی است که به جامعه بین‌الملل داده بود.»	۱۴	خبرگزاری فارس
۶	یکشنبه ۹۵/۰۷/۱۱	پاسخ وزیر امور خارجه به سئوالات برجامی در مجلس	جواد کریمی قدوسی نماینده مردم مشهد در مجلس: توافق برجام بخشی از طرح جامعی بود که به دنبال آن همه مشکلات کشور به مسائل تحریم‌ها گره زده و گفته شد که اگر تحریم‌ها برداشته شود همه مشکلات حل خواهد شد و در عین حال برای تمام شدن روند پر هزینه، مذاکرات هسته‌ای انجام شد اما گزارش سه ماه وزارت خارجه در مورد این سند جامعیت نداشت، تیم مذاکره کننده هسته‌ای ضعیف بود، پس از تقویت دو جاسوس از میان آنها بیرون آمد.	۷	ایسنا
۷	یکشنبه ۹۵/۰۷/۱۱	ابراز نگرانی بانک های آلمانی از تحریم‌های آمریکا	روزنامه‌های آلمانی در گزارشی با اشاره به سفر امروز وزیر اقتصاد آلمان به ایران موانع مالی در بانک‌ها و مشکل آفرینی آمریکایی‌ها را عمده‌ترین مشکل در توسعه روابط اقتصادی میان طرفین دانست.	۲	خبرگزاری فارس

۱ - کدهای کلید واژه:

- ۱- بازرسی‌ها
- ۲- تحریم‌ها
- ۳- برگشت‌پذیری تحریم‌ها (مکانیسم ماشه)
- ۴- فرایند اجرایی برجام
- ۵- ادامه فعالیت‌های مبهم هسته‌ای ایران
- ۶- رویکرد مثبت به توافق هسته‌ای
- ۷- رویکرد انتقادی به توافق هسته‌ای
- ۸- ادعای تداوم سیاست‌های توسعه طلبانه ایران در منطقه
- ۹- پیامدهای برجام
- ۱۰- الزامات نه گانه و فرآیند اجرایی
- ۱۱- الزام آور نبودن (نامعتبر بودن) برجام
- ۱۲- سیاست‌های خصمانه واشنگتن
- در برابر تهران
- ۱۳- لغو و توقف تحریم‌ها
- ۱۴- پایبندی ایران به تعهدات برجامی خود
- ۱۵- پایبندی غرب به تعهدات برجامی خود
- ۱۶- انتقاد از رفتار واشنگتن در برجام
- ۱۷- تداوم فعالیت‌های هسته‌ای ایران پس از برجام
- ۱۸- ایجاد محدودیت‌های گسترده

ب - گاه‌شمار اظهارات شخصیت‌های داخلی دربارهٔ برجام

ردیف	تاریخ	مقام بیان‌کننده	موضوع محوری	اظهارات مطرح شده	منبع رسانه‌ای
۱	سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶	ولی‌الله سیف، رئیس کل بانک مرکزی در دیدار با هانس گئورگ شیلینگ وزیر دارائی اتریش در وین	بد عهدی آمریکا در برجام	آمریکایی‌ها در اجرای تعهدات خود در برجام شفاف عمل نکردند. تعهداتی که دولت آمریکا در سند برجام برعهده گرفته، ناتمام مانده است. 'رفتار آنها شفاف نیست. از یک طرف این ادعا را می‌کند که بانکها می‌توانند با ایران کار کنند و از طرفی دیگر بلافاصله تهدید هایی رایبان میکنند که موجب نگرانی و ترس بانک ها از همکاری با ایران می‌شود.	خبرگزاری جمهوری اسلامی
۲	چهارشنبه ۹۵/۰۷/۰۷	ولی‌الله سیف، رئیس کل بانک مرکزی درمصاحبه روزنامه اتریشی ای پی ای در وین	بد عهدی آمریکا در برجام	بانک‌ها و شرکت‌های اروپایی باید از نفوذ خود بر آمریکا به‌منظور سرعت بخشیدن به اجرای پروژه‌های تأمین مالی در ایران استفاده کنند. «ما از بانک‌ها و شرکت‌های اروپایی انتظار داریم به ما کمک کنند که به مقامات آمریکا توضیح دهیم باید به توافق هسته‌ای پایبند بمانند».	خبرگزاری تسنیم
۳	چهارشنبه ۹۵/۰۷/۰۷	علی اکبر صالحی، رئیس سازمان انرژی اتمی ایران در کنفرانس عمومی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در وین	فرجام برجام در دوره جدید ریاست جمهوری آمریکا	هر کسی رئیس‌جمهور این کشور شود، مجبور خواهد شد با واقعیات کنار بیاید. «من فکر نمی‌کنم که تهدید جدی (با انتخاب ترامپ) متوجه توافق هسته‌ای شود. شاید دچار نوساناتی شود و شاید در برخی چیزها تاخیر شود اما به طور جدی منحرف نخواهد شد».	خبرگزاری فارس
۴	پنجشنبه ۹۵/۰۷/۰۸	علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت	بد عهدی آمریکا در برجام	اگر قرار باشد برای کارهای کوچکی مانند خرید هواپیمای مسافربری نیز شاهد کارشکنی و اختلال از طرف آمریکا باشیم تصمیمات جدی تری برای احقاق حقوق خود خواهیم گرفت. تجربه‌های مختلف در مذاکرات هسته‌ای و تحولات منطقه به ما ثابت کرده است که اعتماد به آمریکا چه در موضوع آتش بس در سوریه و چه در رفع تحریم‌های اقتصادی مصداق حرکت کردن به سوی سراب است.	خبرگزاری تسنیم
۵	شنبه ۹۵/۰۷/۱۰	محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه	نامه ظریف به موگرینی درباره برجام	این نامه درخصوص نحوه اجرای برجام و انتقادهایی بود که همواره به اجرای آن داشتیم. نیاز بود مطلبی را در این باره مکتوب بدهیم و براساس آن درخواست کنیم جلسه رسمی هفت کشور مذاکره کننده تشکیل شود. این نامه حدود یک ماه و نیم قبل نوشته و در آن درخواست جلسه کردیم که این جلسه نیز برگزار شد.	خبرگزاری صدا و سیما
۶	یکشنبه ۹۵/۰۷/۱۱	جواد کریمی قدوسی نماینده مردم مشهد در مجلس	سئوالات برجامی از وزیر امور خارجه در مجلس	توافق برجام بخشی از طرح جامعی بود که به دنبال آن همه مشکلات کشور به مسائل تحریم‌ها گره زده و گفته شد که اگر تحریم‌ها برداشته شود همه مشکلات حل خواهد شد و در عین حال برای تمام شدن روند پر هزینه، مذاکرات هسته‌ای انجام شد اما گزارش سه ماه وزارت خارجه در مورد این سند جامعیت نداشت، تیم مذاکره کننده هسته‌ای ضعیف بود، پس از تقویت دو جاسوس از میان آنها بیرون آمد.	ایسنا

ج - گاه‌شمار اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه ۱+۵ و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)

ردیف	تاریخ	مقام بیان‌کننده	موضوع محوری	ادعا یا اظهارات مطرح شده	منبع رسانه‌ای
۱	سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶	باراک اوباما، رئیس‌جمهور آمریکا در مراسم سال نو یهودی	محدودیت‌های هسته‌ای برجام	به دنبال توافق هسته‌ای، تهران با جامع‌ترین بازرسی‌های هسته‌ای که تا کنون برقرار بوده موافقت کرد. من متعهد شدم مانع از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای شوم، و مرهون دیپلماسی اصولی ما، (اکنون) همه راه‌ها به سمت سلاح هسته‌ای بسته است. ایران دو سوم سانتریفوژهای نصب شده خود را جمع کرد، ۹۸ درصد اورانیوم غنی شده خود را به خارج از کشور فرستاد، هسته راکتور تولیدکننده پلوتونیوم خود را از کار انداخت.	خبرگزاری تسنیم
۲	چهارشنبه ۹۵/۰۷/۰۷	ارنست مونیز، وزیر انرژی آمریکا	اثرات توافق هسته‌ای	امیدوارم برجام به روابط قوی‌تر با ایران منجر شود. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به عنوان نهاد مسئول راستی‌آزمایی از پایبندی کشورها به مفاد برجام، در سه گزارش خود پایبندی ایران به این توافق را تأیید کرده است. برنامه هسته‌ای ایران مطابق ملزومات توافق، به عقب رانده شده است.	باشگاه خبرنگاران جوان
۳	جمعه ۹۵/۰۷/۰۹	جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا در نشست زنده تلویزیونی در خصوص توافق هسته‌ای با ایران	توافق هسته‌ای	رهبر عالی ایران ساخت و استفاده از تسلیحات هسته‌ای را ممنوع کرد و ایرانیان با تبعیت از این دستورالعمل و اثبات نداشتن عزم ساخت چنین تسلیحاتی، زمینه توافق هسته‌ای را فراهم کردند. ایرانی‌ها تاکنون به تعهدات برجامی خود عمل کرده‌اند ولی «فکر می‌کنند ما به تعهداتمان پایبند نبوده‌ایم در صورتی که بوده‌ایم.»	خبرگزاری فارس
۴	جمعه ۹۵/۰۷/۰۹	جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا در نشستی با عنوان مجمع ایده‌های واشنگتن	توافق هسته‌ای	ایران به تعهداتش در توافق هسته‌ای پایبند بوده است، واشنگتن نیز به تعهدات خود عمل کرده است. توافق هسته‌ای ثابت کرده است که قابل راستی‌آزمایی، معتبر و شفاف است.	ایسنا
۵	شنبه ۹۵/۰۷/۱۰	یوکیا آمانو، مدیرکل سازمان انرژی اتمی در گفتگو با نشریه فرانسوی «لوموند»	تایید پایبندی ایران به تعهدات برجامی خود	«توافق بدون هرگونه مشکل خاصی، از ماه ژانویه در حال اجراست.» وی افزود: «ماه فوریه یک اتفاق جزئی پیش آمد. میزان ذخایر آب سنگین ایران اندکی از سقف ۱۳۰ تنی تعیین شده، فراتر رفت. اما بلافاصله به ایران پیام دادیم و آن‌ها هم اقدامات لازم را انجام دادند.» «غیر از این مورد، می‌توانم تأیید کنم که تهران به متن تعهدات خود پایبند است. ایران در حال انجام تعهداتی است که به جامعه بین‌الملل داده بود.»	خبرگزاری فارس

د - رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب

ردیف	الزامات نه‌گانه رهبر انقلاب	واکنش‌های داخلی	واکنش‌های خارجی	فرایند اجرایی
۱	<p>اولاً: از آنجا که پذیرش مذاکرات از سوی ایران اساساً با هدف لغو تحریمهای ظالمانه‌ی اقتصادی و مالی صورت گرفته است .. لازم است تضمین‌های قوی و کافی برای جلوگیری از تخلف طرف‌های مقابل، تدارک شود .. هرگونه اظهاری مبنی بر این‌که ساختار تحریم‌ها باقی خواهد ماند، به‌منزله‌ی نقض برجام است.</p> <p>ثانیاً: در سراسر دوره هشت‌ساله، وضع هرگونه تحریم در هر سطح و به هر بهانه‌ای (از جمله بهانه‌های تکراری و خودساخته‌ی تروریسم و حقوق بشر) توسط هر یک از کشورهای طرف مذاکرات، نقض برجام محسوب خواهد شد و دولت موظف است طبق بند ۳ مصوبه‌ی مجلس، اقدامهای لازم را انجام دهد و فعالیتهای برجام را متوقف کند. (چهارشنبه ۹۴/۷/۲۹ پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای)</p>	<p>محمد سلیمانی نماینده دوره نهم مجلس شورای اسلامی: برجام هیچ دستاوردی برای ما نداشته. مردم نیز در زندگی روزمره خود هیچ نشانه‌ای از تغییر و تحول و اثرگذاری برجام ندیده‌اند و تغییر را در این زمینه احساس نمی‌کنند. ما شاهد یک ظلم در بحث سفر هیأت‌های خارجی به کشورمان هستیم؛ چراکه وقتی یک هیأت چند ده نفره خارجی به ایران سفر می‌کند، تأمین هزینه این هیأت‌ها برعهده ایران است و هزینه اسکان و گشت‌وگذار آنها در ایران از بیت‌المال پرداخت می‌شود و وقتی هم که هیأت‌های ایرانی به خارج از کشور سفر می‌کنند، بازهم تأمین هزینه‌های سفر و حق مأموریت‌ها از بیت‌المال پرداخت می‌شود. (خبرگزاری فارس شنبه ۹۵/۰۷/۱۰)</p>	<p>اتاق بازرگانی آلمان در گزارشی ضمن ابراز تمایل این کشور به برقراری رابطه اقتصادی با ایران تصریح کرد تحریم‌های آمریکا به عنوان مانعی همچنان همکاری با ایران را دشوار می‌کند. تجارت خارجی آلمان به رغم اینکه بسیار قوی است. با این حال شرکت‌های آلمانی برای همکاری با ایران آمادگی دارند. (خبرگزاری فارس سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶)</p>	<p>ولی الله سیف رئیس کل بانک مرکزی: آمریکایی‌ها در اجرای تعهدات خود در برجام شفاف عمل نکردند.. رفتار آنها شفاف نیست. از یک طرف این ادعا را می‌کنند که بانک‌ها می‌توانند با ایران کار کنند و از طرفی دیگر بلافاصله تهدیدهایی را بیان میکنند که موجب نگرانی و ترس بانک‌ها از همکاری با ایران می‌شود.. (خبرگزاری جمهوری اسلامی سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶)</p>

هـ - بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرای برجام

ردیف	محور یا موضوع	حوزه موضوعی	مستند	منبع و تاریخ
۱	برجام محدودیت‌های گسترده‌ای بر برنامه هسته‌ای ایران وارد کرد	محدودیت‌های هسته‌ای برجام	باراک اوباما رئیس جمهور آمریکا در مراسم سال نو یهودی: به دنبال توافق هسته‌ای، تهران با جامع‌ترین بازرسی‌های هسته‌ای که تا کنون برقرار بوده موافقت کرد. من متعهد شدم مانع از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای شوم، و مرهون دیپلماسی اصولی ما، (اکنون) همه راه‌ها به سمت سلاح هسته‌ای بسته است. ایران دو سوم سانتریفوژهای نصب شده خود را جمع کرد، ۹۸ درصد اورانیوم غنی شده خود را به خارج از کشور فرستاد، هسته راکتور تولید کننده پلوتونیوم خود را از کار انداخت.	خبرگزاری تسنیم سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶
۲	با وجود برجام ساختار تحریم‌ها باقی است	ساختار تحریمی	اتاق بازرگانی آلمان در گزارشی ضمن ابراز تمایل این کشور به برقراری رابطه اقتصادی با ایران تصریح کرد تحریم‌های آمریکا به عنوان مانعی همچنان همکاری با ایران را دشوار می‌کند. تجارت خارجی آلمان به رغم اینکه بسیار قوی است. با این حال شرکت‌های آلمانی برای همکاری با ایران آمادگی دارند.	خبرگزاری فارس سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶
۳	برجام به رغم تبلیغات گسترده، هیچ سودی برای مردم نداشت	ساختار تحریمی	محمد سلیمانی نماینده دوره نهم مجلس شورای اسلامی: برجام هیچ دستاوردی برای ما نداشته. مردم نیز در زندگی روزمره خود هیچ نشانه‌ای از تغییر و تحول و اثرگذاری برجام ندیده‌اند و تغییر را در این زمینه احساس نمی‌کنند. ما شاهد یک ظلم در بحث سفر هیأت‌های خارجی به کشورمان هستیم؛ چراکه وقتی یک هیأت چند ده نفره خارجی به ایران سفر می‌کند، تأمین هزینه این هیأت‌ها برعهده ایران است و هزینه اسکان و گشت‌وگذار آنها در ایران از بیت‌المال پرداخت می‌شود و وقتی هم که هیأت‌های ایرانی به خارج از کشور سفر می‌کنند، بازهم تأمین هزینه‌های سفر و حق مأموریت‌ها از بیت‌المال پرداخت می‌شود.	خبرگزاری فارس شنبه ۹۵/۰۷/۱۰
۴	برجام زمینه ساز سرمایه گذاری خارجی در ایران است	مناسبات اقتصادی	هم‌زمان با سفر قائم مقام صدراعظم آلمان به تهران علی ماجدی سفیر ایران در آلمان از سرمایه‌گذاری فوری سه میلیارد یورویی شرکت‌های این کشور در ایران خبر داد.	ایسنا یکشنبه ۹۵/۰۷/۱۱
۵	برجام زمینه ساز نفوذ دشمن	اثرات برجام	توافق برجام بخشی از طرح جامعی بود که به دنبال آن همه مشکلات کشور به مسائل تحریم‌ها گره زده و گفته شد که اگر تحریم‌ها برداشته شود همه مشکلات حل خواهد شد و در عین حال برای تمام شدن روند پر هزینه، مذاکرات هسته‌ای انجام شد اما گزارش سه ماه وزارت خارجه در مورد این سند جامعیت نداشت، تیم مذاکره کننده هسته‌ای ضعیف بود، پس از تقویت دو جاسوس از میان آنها بیرون آمد.	ایسنا یکشنبه ۹۵/۰۷/۱۱

مهم‌ترین اظهارات و اقدامات مقامات جمهوری اسلامی ایران، آمریکا، اروپا و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پس از برجام؛ «تاکید رئیس کل بانک مرکزی بر بدعهدی آمریکا در قبال برجام، تاکید آلمان بر مانع تراشی آمریکا بر سر مناسبات اقتصادی برلین - تهران، نامه ظریف به موگرینی درباره برجام، تایید پایبندی ایران به تعهدات برجامی خود و حضور ظریف در مجلس برای پاسخگویی درباره برجام» از جمله مهم‌ترین موضوعاتی هستند که در بازه زمانی ۹۵/۰۷/۰۶ تا ۹۵/۰۷/۱۲ در خصوص برجام رسانه‌ای شدند.

۱- «مصاحبه آمانو با لوموند و تایید پایبندی ایران به تعهدات برجامی خود» اولین خبر برجامی مقطع حاضر است. بر این اساس یوکیا آمانو مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گفتگو با نشریه فرانسوی لوموند بار دیگر بر پایبندی ایران به تعهدات برجامی خود تاکید کرد. به گزارش خبرگزاری فارس آمانو در این گفتگو تصریح کرد: «توافق بدون هرگونه مشکل خاصی، از ماه ژانویه در حال اجراست.»، «ماه فوریه یک اتفاق جزئی پیش آمد. میزان ذخایر آب سنگین ایران اندکی از سقف ۱۳۰ تنی تعیین شده، فراتر رفت. اما بلافاصله به ایران پیام دادیم و آن‌ها هم اقدامات لازم را انجام دادند.» «غیر از این مورد، می‌توانم تأیید کنم که تهران به متن تعهدات خود پایبند است. ایران در حال انجام تعهداتی است که به جامعه بین‌الملل داده بود.» (خبرگزاری فارس شنبه ۹۵/۰۷/۱۰)

این چندمین بار است که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با وجود تمام جوسازی‌ها؛ عملکرد ایران در قبال برجام را تایید می‌کند. تنها دو هفته پیش و در بیانیه مقدماتی شورای حکام که در وین قرائت شد بر پایبندی ایران به برجام تاکید شد. اندکی پیش از آن، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا نیز در مصاحبه مطبوعاتی با رسانه‌ها همین موضوع را تاکید کرد.^۱

این تاییدات مختلف در خصوص عملکرد برجامی ایران ممکن است در وهله اول با توجه به تکراری بودن آن (تایید چندباره عملکرد ایران در قبال برجام) از اهمیت آن بکاهد ولی واقعیت این است ایران به تعهدات بین‌المللی خود در قبال برجام در طی این چند ماه گذشته (حدود ۱۰ ماه گذشته از آغاز اجرای برجام) کاملاً پایبند بوده و این واقعیتی است مسلم که تمام شخصیت‌ها اعم از داخلی و خارجی (اروپایی و حتی تعدادی از مقامات آمریکایی) به آن اذعان دارند.

^۱ . یوکیا آمانو: ایران همچنان به اجرای تعهدات اتمی خود براساس برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) ادامه می‌دهد. (پرس تی وی دوشنبه ۹۵/۰۶/۲۹)

فدریکا موگرینی: ما برجام را اجرا کرده ایم. طرف ایرانی و اروپایی کامل اجرا کرده اند. هنوز مشکلات جزئی وجود دارد که هر دو طرف می‌توانند بر آن فایق شوند. درباره مشکل بانکداری، به طور خاص، ما و شخص من بانک‌های اروپایی را به رفتن به ایران و مشارکت در طرح‌های توسعه در آنجا تشویق می‌کنیم. وقتی دیدم در شش ماه اخیر مبادلات بازرگانی ایران و اتحادیه اروپا افزایشی باور نکردی یافته است، خیلی امیدوار شدم. (خبرگزاری تسنیم پنجشنبه ۹۵/۰۶/۲۵)

۲- «پیش شرط برلین برای تعامل تجاری با ایران» دیگر خبر مربوط به حوزه اقتصادی (پیامدهای اقتصادی) برجرام بود. بر این اساس زیگمار گابریل وزیر اقتصاد آلمان پیش از سفر به ایران در گفتگو با یکی از نشریات آلمانی بدون رعایت عرف دیپلماتیک شرط تعاملات اقتصادی ایران با آلمان را تغییر برخی سیاست‌های اصولی ایران در حوزه بین الملل اعلام کرد. جالب است که بدانیم پس از ورود نامبرده به ایران در قالب هیئت تجاری - اداری اولاً تعدادی از مقامات کشورمان همچون آقای ظریف در گفتگو با رسانه‌ها تعیین شرط نامبرده را محکوم کرده و بار دیگر بر مواضع اصولی کشورمان تاکید کردند. در ادامه نیز تعدادی از مقامات کشورمان همچون رئیس مجلس شورای اسلامی و وزیر امور خارجه ، گابریل را به حضور نپذیرفتند.

پس از برجرام گفته می‌شود در حدود ۱۸۰ شرکت مختلف از کشورهای مختلف به ایران سفر کرده‌اند و تعدادی نیز قرار داد در سطوح مختلف منعقد کرده‌اند . اما واقعیت این است که این سفرهای تجاری معمولاً فاقد دستاورد قابل توجه هستند؛ در واقع علت اصلی تداوم تحریم‌ها و بدعهدی‌های آمریکا باشد که این سفرها را بی‌فایده کرده است. حال که این گونه سفرها عمدتاً بی‌فایده است ضرورت دارد که با توجه و دقت بیشتر و اتخاذ مواضع واقع بینانه از هرگونه زیاده‌خواهی کشورهای خارجی جلوگیری شود . نکته دیگر اینکه در این فضای دروغین تعاملات مختلف تجاری اقتصادی ؛ ضرورت توجه بیش از پیش به اقتصاد مقاومتی نمایان می‌شود.

۳- «تاکید سیف بر بدعهدی آمریکا در برجرام» آخرین خبر مهم برجرامی این هفته بود. بر این اساس ولی الله سیف رئیس کل بانک مرکزی در دیدار با هانس گئورگ شیلینگ وزیر دارائی اتریش در وین با تاکید بر بدعهدی آمریکا در برجرام ، تصریح کرد: آمریکایی‌ها در اجرای تعهدات خود در برجرام شفاف عمل نکردند. تعهداتی که دولت آمریکا در سند برجرام برعهده گرفته، ناتمام مانده است. رفتار آنها شفاف نیست. از یک طرف این ادعا را می‌کند که بانکها می‌توانند با ایران کار کنند و از طرفی دیگر بلافاصله تهدیدهایی را بیان میکنند که موجب نگرانی و ترس بانک‌ها از همکاری با ایران می‌شود. (خبرگزاری جمهوری اسلامی سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶)

اما این فقط سیف نبود که از بدعهدی آمریکا انتقاد می‌کرد؛ تعداد دیگری از مقامات کشورمان نیز همچون شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی نیز بر همین موضع هستند.^۱ برخی این انتقاد روز افزون دولتمردان از بدعهدی آمریکا را دال بر تغییر موضع آنها از خوش بینی به آمریکا به واقع بینی در این خصوص تعبیر می‌کنند. اما جالب این که فقط شخصیت‌های داخلی نیستند که از بدعهدی آمریکا به ستوه آمده‌اند بلکه شخصیت‌های حقیقی یا حقوقی اروپایی نیز همین موضع را دارند. برای نمونه ببینید: اتاق بازرگانی آلمان ضمن ابراز تمایل این کشور به برقراری رابطه اقتصادی با ایران تصریح کرد

۱. اگر قرار باشد برای کارهای کوچکی مانند خرید هواپیمای مسافربری نیز شاهد کارشکنی و اخلاف از طرف آمریکا باشیم تصمیمات جدی تری برای احقاق حقوق خود خواهیم گرفت. تجربه‌های مختلف در مذاکرات هسته‌ای و تحولات منطقه به ما ثابت کرده است که اعتماد به آمریکا چه در موضوع آتش بس در سوریه و چه در رفع تحریم‌های اقتصادی مصداق حرکت کردن به سوی سراب است.(خبرگزاری تسنیم پنجشنبه ۹۵/۰۷/۰۸)

تحریم‌های آمریکا به عنوان مانعی همچنان همکاری با ایران را دشوار می‌کند. تجارت خارجی آلمان به رغم اینکه بسیار قوی است. با این حال شرکت‌های آلمانی برای همکاری با ایران آمادگی دارند. (خبرگزاری فارس سه‌شنبه ۹۵/۰۷/۰۶)

در کنار اتاق بازرگانی آلمان ، موسسه بین‌المللی صلح استکهلم پا را از این فراتر گذاشته و احتمال فروپاشی برجام به علت بدعهدی‌های آمریکا را بعید ندانسته. موسسه بین‌المللی مطالعات صلح استکهلم: توافق هسته‌ای بر بسیاری از تحریم‌ها هیچ تاثیری نداشته است ، ممکن است برجام فرو بپاشد. (خبرگزاری مهر شنبه ۹۵/۰۷/۱۰)

واقعیت این است که مانع تراشی آمریکا در اجرای برجام که در ظاهر و گفتار شعار اجرای برجام را می‌دهد ولی در باطن به اشکال مختلف همچون : مانع تراشی در روابط بانکی^۱ ، تلاش برای تداوم تحریم‌ها ، مصوبات جدید تحریمی و.. مانع از اجرای آن و حتی اجرای تعهدات برجامی خود می‌شود ؛ سیاست واقعی آمریکا در قبال برجام است. یعنی سیاست دوگانه!

---

۱ - علی طیب نیا وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: ما با بانک‌های کوچک و متوسط هیچ مشکلی نداریم و انواع تعاملات ما با آن‌ها در حال انجام است اما با بانک‌های بزرگ دچار مشکل هستیم. انتظار ما این بود که بعد از برجام ما بتوانیم با بانک‌های بزرگ هم کار کنیم اما به دلایل مختلف از جمله صورت‌های مالی بانک‌های ما و بهانه‌ی پولشویی و تامین مالی تروریسم.. هنوز نتوانسته‌ایم با این بانک‌ها کار کنیم.. (ایسنا یکشنبه ۹۵/۰۵/۱۷)